

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณค่าของชีวิตและการพัฒนาการของชีวิต เป็นชีวิตที่มีการพัฒนาจากระดับพื้นฐานสู่ระดับสูง ในทางพุทธศาสนาเรียกว่า ภาวนา ^๑ คือ การพัฒนาหรือคุณค่าทางกายภาพหรือคุณภาพทางกาย ซึ่งก็คือ กายภาวนา คุณค่าชีวิตที่มีต่อความสงบสันติต่อสังคม หรือมีความสามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อความสงบสันติต่อส่วนรวมในสังคม เรียกว่า ศีลภาวนา การมีคุณภาพจิต คือ มีสมาธิ มีความปิติปราโมทย์ จิตมีพลัง คือ จิตภาวนา ตลอดจนพัฒนาขั้นสูง คือ ความเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง เข้าใจ คุณ โทษ และทางออกที่เรียกว่า ปัญญาภาวนา หรือคุณค่าทางปัญญา

ในทางจิตวิทยาตะวันตกได้แบ่งพัฒนาการทางจิต คุณภาพชีวิตออกเป็นระดับต่างๆ ตามขั้นพัฒนาการ ตามช่วงวัย หรือพัฒนาการที่สอดคล้องกับธรรมชาติของตนเอง หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง เช่น พัฒนาการลำดับขั้นความต้องการตามหลักทฤษฎีของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ^๒ ซึ่งได้อธิบายว่า มนุษย์มีพัฒนาการไปตามลำดับขั้นความต้องการพื้นฐาน คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับพัฒนาความต้องการให้สูงขึ้นตามลำดับ เริ่มจากความพอใจ มีความเต็มอิ่ม ในความต้องการของร่างกาย (Physiological needs) พอเหมาะแล้ว จากนั้นก็พัฒนาการเข้าสู่ขั้นต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) ในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องการมีคนรักนับถือไว้วางใจ เข้าใจ (Belongingness and love needs) ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Esteem needs) โดยมีศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม การเคารพนับถือจากคนรอบข้าง หลังจากความต้องการพื้นฐานดังกล่าวได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว ความต้องการขั้นสูงสุดของชีวิต คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บรรลุถึงเป้าหมายตามอุดมการณ์ของตนเอง (self-actualization needs) จะได้รับการตอบสนองความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

ส่วนขั้นพัฒนาการ หรือคุณค่าพัฒนาการของ แอริค เอช.แอริคสัน (Erikso H Erikson) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ ๘ ขั้นตอน (Psychosocial stage) ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาการเป็นขั้นๆ จากลำดับหนึ่งไปสู่ลำดับหนึ่ง การพัฒนาการคุณค่าชีวิตในลำดับต้นย่อมมีผลกระทบสืบเนื่องต่อลำดับขั้นพัฒนาการลำดับต่อไป แอริคสันเน้นถึงลักษณะสัมพันธ์ภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่างๆ (เช่น พ่อแม่ เพื่อน สามเณร ภรรยา) และข้อขัดแย้งทางสังคมจิตใจ

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๐), หน้า ๓๗.

^๒ ศรีเรือน แก้วกังวาล, ศ.ดร., ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๐.

(Psychosocial Crises) เป็นจุดกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรม และพัฒนาบุคลิกภาพในรูปแบบต่างๆ ตามลำดับตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ^๓

ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมมีการดิ้นรนต่อสู้และการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ ในขณะเดียวกัน ปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีจำนวนจำกัด ยิ่งไปกว่านั้นทุกชีวิตต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดถึงการต้องการความรัก การยอมรับนับถือในสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยให้สามารถบรรลุเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคลได้ (self actualization)^๔ โดยเฉพาะสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจในเขตเมืองใหญ่ๆ ดังเช่น ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมและเศรษฐกิจ มีการดิ้นรนการแข่งขันอย่างสูงในการดำรงชีวิตของคนในแต่ละวัยแต่ละอาชีพ โดยเฉพาะการดำเนินชีวิตของผู้เกษียณอายุหรือผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายได้จากบำเหน็จหรือบำนาญตอบแทนไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างไม่มีคุณภาพและผู้เกษียณอายุอยู่ในระบบระเบียบของหน่วยงานมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานในการทำงาน จึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะหลังเกษียณอายุได้ ดังนั้นเพื่อให้การปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ จะเห็นได้ว่าคุณค่าหรือคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ตามขั้นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกันออกไปตามเพศ การศึกษา อาชีพ แตกต่างไปตามวัฒนธรรมประเพณี

สังคมในยุคปัจจัยอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และความก้าวหน้าทางด้านโภชนาการมีแนวโน้มทำให้สถิติผู้มีอายุยืน หรือประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุเหล่านี้ไม่ใช่ผู้ที่จะดำเนินชีวิตไปเรื่อยๆ เป็นภาระแก่ลูกหลานหรือรัฐบาลเท่านั้น แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าอย่างยั่งยืนหรืออาจกล่าวได้ว่าด้วยประสบการณ์การสั่งสมความรู้และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ผู้สูงอายุอาจมีประโยชน์มีคุณค่าหรือมีคุณภาพต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร มีผลกระทบต่อสภาพสังคมในองค์กรด้วยเหมือนกัน นั่นคือ ในอนาคตอันใกล้ องค์กรส่วนใหญ่ที่ดำเนินกิจการมานาน จะต้องรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ (senior society) เพราะอย่างที่ทราบกันว่า ประชากรที่มีจำนวนมากจะอยู่ในช่วงอายุที่จัดเป็นเจนเนอเรชัน baby boomer ซึ่งเป็นวัยใกล้เกษียณอายุงาน ประสบการณ์สูง ซึ่งการจัดการกับพนักงานอาวุโส ของแต่ละองค์กรก็จะมีวิธีการที่แตกต่างกัน บางองค์กรก็เลี้ยงดูอย่างดี มีสวัสดิการบำนาญ บำเหน็จ เงินกองทุน เบี้ยเลี้ยงต่างๆ ให้ แต่บางองค์กรก็พยายามบีบให้ออกเพราะฐานเงินเดือนสูง แต่ค่างานและความสามารถเริ่มจะตัน ดันต่อไปไม่ได้แล้ว สู้ไปจ้างคนใหม่เงินเดือนถูกกว่า

^๓ ศรีเรือน แก้วกังวาล, ศ.ดร., **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน), หน้า ๕๗.

^๔ เดิมศักดิ์ คทวนิช, ผศ., **จิตวิทยาทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยุคเซ็น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๗.

มาปั่นเสียดีกว่า เพราะคนรุ่นใหม่ใช้เทคโนโลยีได้ดีไม่ต้องฝึกอบรมเพิ่มเติม แถมยังเรียนรู้ได้เร็ว ไม่ต้องมีภาระทางครอบครัว

สาเหตุของการเพิ่มจำนวนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็ว เป็นเพราะภาวะเจริญพันธุ์ที่เคยสูงในอดีต และภาวะการตายที่ลดลงเป็นลำดับ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้ประชากรในรุ่นที่เคยเป็นเด็ก ซึ่งเกิดมาเป็นจำนวนมากในอดีต ได้ค่อยๆ ทอยเข้าสู่วัยแรงงานและวัยสูงอายุในที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ในกลุ่มประชากรสูงอายุจะมีผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุมากๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับเช่นในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ มีผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ ๗๕ ปีขึ้นไป เพียงประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ คน คาดว่าจะเพิ่มเป็น ๑,๔๐๐,๐๐๐ คน ในราวปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และคาดว่าจะเพิ่มเป็นกว่า ๒ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๖๓^๕

ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมาก และผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเรื่อยมา จากจำนวนประชากรไทยทั้งหมด มีผู้สูงอายุจำนวน ๒.๘ ล้านคน หรือร้อยละ ๕.๖ ในปี ๒๕๒๘ มาเป็นจำนวนประมาณ ๓.๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๖.๑ ในปี ๒๕๓๓ จำนวน ๕.๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๙.๐ ในปี ๒๕๔๓ จำนวน ๖.๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๙.๘ ในปี ๒๕๔๘ และยังมีการคาดการณ์ด้วยว่าในปี ๒๕๖๘ ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุมากเป็นลำดับที่ ๕ ในทวีปเอเชีย ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๑๓.๙ ล้านคน หากประชากรผู้สูงอายุไทยที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เหล่านี้สามารถพึ่งพาตนเองได้ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่าแม้ว่าจะอยู่ในวัยสุดท้ายของ ช่วงชีวิตก็ตาม ผู้สูงอายุไทยก็ยังจัดได้ว่า เป็นกลุ่มประชากรที่เป็นพลังสำคัญ แทนที่จะเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย

ปัญหาทางด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบารมีแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่เสียไป เยาวชนและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก๋าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุขาดแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต ดังนั้น เพื่อให้การปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องมีแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ จะเห็นได้ว่าคุณค่าหรือคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไปตามขั้นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกันออกไปตามเพศ การศึกษา อาชีพ แตกต่างไปตามวัฒนธรรมประเพณี ความก้าวหน้าทางการแพทย์และความก้าวหน้าทางด้านโภชนาการมีแนวโน้มทำให้สถิติผู้มีอายุยืน หรือประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุเหล่านี้ไม่ใช่ผู้ที่จะดำเนินชีวิตไปเรื่อยๆ เป็นภาระแก่ลูกหลานหรือรัฐบาลเท่านั้น แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าอย่างยิ่งหรืออาจกล่าวได้ว่าด้วยประสบการณ์การสั่งสมความรู้และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ผู้สูงอายุอาจมีประโยชน์มีคุณค่าหรือมีคุณภาพต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

^๕ พรพิมล ตี๋เต็ม. ปัญหาผู้สูงอายุในการพัฒนาองค์กร. [ออนไลน์].
<http://elderlyy.blogspot.com/2012/06/blog-post.html> [๒๒ มิ.ย.๒๕๕๕].

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาระดับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ในแง่มุมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตามหลักจิตวิทยา และศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ในด้านต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าเชิงบูรณาการและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและรูปแบบการพัฒนาชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความแตกต่างในระดับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรีจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา แรงงูใจในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงปริมาณใน เขตธนบุรี

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาเป็น ๒ ส่วน โดย

ส่วนที่ ๑ คือ การวิจัยเอกสาร ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรี และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรี รวมกับแนวคิดแรงงูใจทางจิตวิทยา

ส่วนที่ ๒ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิจัยโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดและกลุ่มเล็ก โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรแบบง่าย จำนวน ๒๐๐ คน โดยสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติแรงงูใจในการดำเนินชีวิต

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในช่วงเดือน เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ ถึงเดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ระดับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความแตกต่างในระดับแรงงูใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลทั่วไปเป็นอย่างไร

๑.๕. สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพเดิม งานปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ที่อยู่อาศัย สุขภาพ กิจกรรมทางศาสนาที่ปฏิบัติบ่อยที่สุดของผู้สูงอายุใน เขตธนบุรีแตกต่างกันจะมีระดับแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านจิตวิทยา และด้านปัญญาแตกต่างกัน

๑.๖. คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยทั้งภายใน ภายนอก ที่มีผลต่อการกระตุ้นผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายในงาน ในชีวิต หรือการบำเพ็ญประโยชน์ที่ได้วางไว้

แรงจูงใจเชิงพุทธ หมายถึงหลักธรรมที่บันดาลความสำเร็จของงานตามประสงค์ หรือเป็นเครื่องช่วยให้บุคคลมีอิทธิฤทธิ์ที่จะประสบความสำเร็จในทางที่เหมาะสมที่ควรในทางพุทธศาสตร์ไม่ใช่โดยอาศัยเครื่องรางของขลังวัตถุมงคล ในทางตรงข้ามบุคคลสามารถมีอิทธิฤทธิ์ดังกล่าวได้ในทางพุทธโดยอาศัย **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา**

แรงจูงใจทางจิตวิทยา หมายถึง สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ เอง

แรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพหรือคุณค่าประโยชน์ของการดำรงอยู่ในการใช้ชีวิต ๔ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านจิตวิทยา และด้านปัญญา

๑) ด้านกายภาพ หมายถึง ความต้องการ สิ่งจำเป็นของชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า สุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บป่วยบ่อยครั้ง และมีความมั่นคงในชีวิต

๒) ด้านสังคม หมายถึงบุคคลมีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละบุคคลใช้เป็นรากฐานในการตัดสินใจอันสำคัญของชีวิต มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนา มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความราบรื่นในครอบครัว

๒) ด้านจิตวิทยา หมายถึง การได้รับการยอมรับ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและการตอบสนองศักยภาพตนเองได้อย่างมีความสุข มีแรงจูงใจ มีความเพียร ความสงบ และความมั่นคงทางอารมณ์

๓) ด้านปัญญา หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ไตร่ตรองเรียนรู้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ปรับปรุงพัฒนา และปรับเปลี่ยนความเข้าใจ

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไปในปีที่ทำการวิจัยซึ่งอาศัยในเขตธนบุรีในชุมชน วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนวัดบุปผาราม

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qulitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑.๗.๑ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ

๑.๗.๒ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์และการสร้างแบบสอบถาม

๑.๗.๓ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามในการวิจัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพเดิม งานปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ที่อยู่อาศัย สุขภาพ กิจกรรมทางศาสนาที่ปฏิบัติบ่อยที่สุด

ส่วนที่ ๒ เป็นคำถามแบบการประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาผู้สูงอายุใน เขตธนบุรี

๑.๗.๔ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๓๐ ชุด คือ ผู้สูงอายุในเขตบางขุนนนท์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาช (Cronbach' S α -Coefficient)^๖ พบข้อคำถามเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .๗๒๕๔

๑.๗.๕ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑.๗.๖ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้สถิติร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้ทราบแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรี

๑.๘.๒ ได้ทราบความแตกต่างระดับแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตธนบุรีจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

^๖ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, (บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๖๑.

แบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพเดิม งานปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ที่อยู่อาศัย สุขภาพ
กิจกรรมทางศาสนาที่ปฏิบัติบ่อยที่สุด